

νους σχιζομύκητας καταλέγονται και άλλα γένη βακτηρίων. "Όταν τὸ γάλα π.χ. λαμβάνη ἀφ' ἑαυτοῦ κυανοῦν ἢ ξανθὸν χρῶμα και τὸ πῦον ἐπὶ τῶν τραυμάτων γίνεται πράσινον, ἀνερευνῶντες τὰς οὐσίας ταύτας εὐρίσκομεν, ὡς αἰτίαν τοῦ χρώματος βαδοειδῆ βακτήρια. — "Αν δὲ βακτηρία τινα πράσινα φέρουσι και χλωροφύλλον, ὡς ἰσχυρίσθησαν τινες τελευταίον, εἶνε ἀμφισβητήσιμον.

Ἐνταῦθα δέον νὰ μνημονεύσωμεν ὅτι ἀπὸ τῶν βακτηρίων ἀναπτύσσεται ἐνίοτε και φωσφορισμός, και ὅτι πολλάκις κρέας και ἰχθύς, ἀναδίδοντες λάμπιν φωσφορικήν, ἐρευνηθέντες, εὐρέθησαν πλήρεις βακτηρίων.

Πρὶν ἢ εἰσέλθωμεν εἰς τὰ καθέκαστα τῆς δράσεως τῶν βακτηρίων ἐπὶ τῶν ὀργανικῶν οὐσιῶν ἀνάγκη νὰ μνημονεύσωμεν και ἑτέρας σπουδαίας ιδιότητος αὐτῶν, ἣν ἔχουσι κοινὴν μετὰ τῶν φυκῶν, τουτέστι τοῦ μεταβλητοῦ τῶν μορφῶν αὐτῶν εἰς ἀλλήλας.

Οὐ πρὸ πολλοῦ χρόνου, ἀφ' οὗ ἤρχισαν τὰ τῶν βακτηρίων νὰ ἐρευνῶνται ἐπιστημονικῶς, δύο γινῶμαι ἐπεκράτου ἐν τῇ ἐπιστῆμῃ ὡς πρὸς τὰς διαφορούς αὐτῶν μορφάς. Κατὰ τὴν μὲν (Cohn) ὑπάρχουσι τόσα εἶδη βακτηρίων ὅσα και μορφαὶ αὐτῶν φαίνονται ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον, αἱ δὲ μορφαὶ αὗται εἶνε σταθεραὶ και τὰ εἶδη αὐτῶν ἀνατρεφόμενα κατὰ διαφορούς ὄρους, γεννῶσι πάντοτε ὁμοίους ἀπογόνους. Οὕτω π.χ. μορφὴ τις Μικροκόκκου παράγει πάντοτε μικροκοκκῶδεις οὐδέποτε δὲ βαδοειδεῖς μορφάς. Κατὰ τὴν ἄλλην δὲ γνώμην (Naegeli, Billroth, Zopf) ἕκαστον βακτήριον, ἀναπτυσσόμενον, διατρέχει κύκλον τινα μορφῶν, πολλὰ δὲ εἶδη, ἅτινα οἱ παλαιότεροι ὠνόμαζον διὰ διαφορῶν ὀνομάτων, εἶνε διάφορα στάδια ἀναπτύξεως μιᾶς και τῆς αὐτῆς μορφῆς. Ἄλλ' ἡ γνώμη αὕτη ἔμεινε μόνον θεωρητικῶς πιθανή, μέχρις οὗ ἐρευμαι νεώτεραι, γενόμεναι ὑπὸ πολλῶν ἀπὸ τοῦ 1875, ἰδίως δὲ αἱ τελευταῖαι ἐν ἔτει 1881—1882 ὑπὸ τοῦ Zopf, ἀπέδειξαν, ὅτι ὄχι μόνον οἱ κόκκοι δύναται νὰ μεταβληθῶσιν εἰς βαδοειδεῖς μορφάς ἢ τριχῶδεις και τ' ἀνάπαλιν, ἀλλὰ και εἰς σπειροειδεῖς μετ' ὄλων τῶν τροποποιήσεων αὐτῶν. Τὸ ἐπιστημονικὸν τοῦτο γεγονός, ἔχον σπουδαιοτάτην σημασίαν ὡς πρὸς τὴν μορφολογίαν και φυσιολογίαν τῶν βακτηρίων, καλεῖται πολυμορφία (pleomorphismus) και ἀναφαίνεται ἢ και προκαλεῖται συχνάκις μεταβαλλομένων σκοπίμως ἢ τυχαίως τῶν ὄρων τῆς θρέψεως τῶν βακτηρίων.

Περιγράφοντες δι' ὀλίγων λέξεων τὰ τῆς μορφῆς τῶν βακτηρίων μεταβαίνομεν ἤδη εἰς ἐπιθεώρησιν τῶν τόπων, ἐν οἷς ταῦτα εὐρίσκονται και τῶν δράσεων ἃς προκαλοῦσιν.

[Ἐπετι: συνέχεια].

ΣΠ. ΜΗΔΙΑΡΑΚΗΣ.

ΠΑΤΡΟΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΑ (1)

Ἡ ἀνθρωπίνη ζωὴ εἶναι ἀπόκτημα τοσοῦτον ἱερόν, προῦρισται δὲ νὰ ἐκπληρώσῃ ἔργον τοσοῦτον σοβαρόν, ὑψηλὸν και δυσχερές, ὥστε κατ' ἴσον λόγον, ἔνοχος μεγίστου ἀδικήματος καθίσταται και ὁ ἀναιτίως και ἀδίκως ἀφαιρῶν αὐτὴν και ὁ διδούς αὐτὴν ὑφ' ὄρους, ὑφ' οὗς ὁ εὐμοιρῆσας τῆς ζωῆς ἀδυνατεῖ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν προορισμὸν αὐτοῦ, ἄτε ἐστερημένος τῆς δυνάμεως τοῦ συντηρεῖσθαι και προάγεσθαι, συμφώνως πρὸς τὸν διέποντα νόμον τὴν κατ' ἀνθρωπὸν ὑπαρξίν. ὑπὸ τοιοῦτους δὲ δυσμενεῖς ὄρους, ἡ ζωὴ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀποβαίνει δυσσιωπὸν τι σύμπλεγμα πόθων, θλίψεων, ἀτακτημάτων και πολλάκις ἐπονειδίστων πράξεων.

Ἐκ τῆς προεκτεθείσης ἀρχῆς ἀπορρέουσι τὰ καθήκοντα τῆς πατρότητος, ἥτοι τὰ ἐπιβεβλημένα καθήκοντα εἰς τοὺς γονεῖς ὑπὲρ τῶν τέκνων πρὸ τῆς γεννήσεως ἔτι αὐτῶν. Οἱ γονεῖς συνηνωμένοι δι' ἀμοιβαίας ἀγάπης, διὰ τῆς συνυποσχέσεως ἀμοιβαίας ἀρωγῆς και ἀφοσιώσεως, και διὰ τῆς ἐπισήμου πράξεως τῆς γαμικῆς κοινωνίας, κυρουμένης ὑπὸ τῆς πολιτείας, στενωτέρου ἔτι συνδέονται διὰ τῶν κοινῶν και ἀδιαιρέτων καθήκοντων, τῶν ἐπιβαλλομένων αὐτοῖς ὑπὲρ τῶν τέκνων τῶν παρ' αὐτῶν προσλαβόντων τὴν ζωὴν.

Μεταστρέφωμεν τὴν διάνοιαν ἡμῶν πρὸς τὸν βίον ὑποδεεστέρων πλασμάτων και θεωρήσωμεν πῶς λειτουργεῖ ἡ φύσις διὰ τῆς ἀκαταμαχῆτου ἰσχύος τοῦ ὀρμεμφύτου. Παρατηρήσωμεν μετὰ πόσης μερίμνης, μετὰ πόσης λεπτοτάτης διακρίσεως, μετὰ πόσης μητρικῆς στοργῆς, τὸ πᾶν προπαρασκευάζει και περὶ παντός προνοεῖ ἐπὶ τῇ ἀπλῇ γεννήσει πτηνοῦ. Καθ' ὃν χρόνον τὰ ἄνθη και τὰ φύλλα ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς χλιαρᾶς τοῦ ἔαρος πνοῆς, ἀναθάλλοντα προμηνῶσιν εἰς τοὺς ἀεικινήτους και πλάνητας τοῦ ἀέρος κατοίκους, ὅτι και οὗτοι δέον νὰ ὑποχωρήσωσιν εἰς νέαν τινα γενεάν, ὅτι δὲ μετ' οὐ πολὺ, νέα ποικιλόμορφα ἄνθη, νέοι λέγω, ἔμφυχοι κάλυκες θέλουσιν ἀναβλαστῆσαι ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν πτερύγων αὐτῶν, εὐθέως τὰ πετεινὰ συνδυάζονται ζεύγη, ἕκαστον αὐτῶν ἐκλέγει τὸ μεμονωμένον κατοικητήριον αὐτοῦ, κατασκευάζει τὴν φωλεάν του, ἔξωθεν μὲν δι' ὕλης τραχυτέρας, ἔσωθεν δὲ διὰ ὀμαλωτέρου και μαλακωτέρου κοιτάσματος· οὕτω δὲ φιλοτεχνεῖται ἡ τρυφερὰ κοίτη, ἡ προωρισμένη νὰ περιβάλῃ τὸ λεπτοφυῆς φόν, ἐκ τῆς ἐκκολάψεως τοῦ ὀποίου θέλει παραχθῆ ἀρχῆθεν

(1) Ἐκ τῶν Κεφ. IX και X τῆς «Philosophie du Droit civil» ὑπὸ Ad. Franck membre de l' institut, Professeur au collège de France. 1886.

μέν, πλάσμα γυμνόν, ἀσθενές, καὶ σχεδὸν ἀκίνητον, αὐταρκές δὲ μετ' οὐ πολὺ καὶ αὐτοσυντήρητον· ἀλλὰ μετὰ πόσης στοργῆς, μετὰ πόσης ἀνοχῆς καὶ καρτερίας, μετὰ πόσης θαυμασίας εὐτολμίας, οἱ ἀπτήνες οὗτοι νεοσοὶ περιβάλλονται μὲν καὶ προστατεύονται ὑπὸ τῆς μητρὸς, ἐπιμελῶς δὲ καὶ φιλοστόργως τρέφονται ὑπὸ τοῦ ἄρρενος. Ἄξιο παρατήρητον δὲ εἶνε ὅτι ἐκ τῶν δύο τούτων λειτουργιῶν, ἡ τῆς μητρὸς ἐστὶ προδήλως ἡ ἐπικινδυνωτέρα, καθότι εἰς ταύτην ἰδίως ἀπένευμεν ἡ φύσις τὴν προστασίαν τῶν νεοσσῶν, κατὰ τῶν ἐξωτερικῶν ἐπιδρομῶν.

Ἄλλὰ τούτου δοθέντος, εἶνε ποτὲ δυνατόν ὁ ἄνθρωπος ὡς πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν πρὸς τὰ τέκνα καθηκόντων νὰ ἀποδειχθῇ ἡττων τοῦ ἀλόγου ζώου; εἰς τὸν μεταδόντα ἐκ τῶν ἰδίων σπλάγγων τὴν ζωὴν, δὲν ἐπιβάλλεται τὸ αὐστηρὸν καθήκον τοῦ νὰ προνοήσῃ περὶ τῶν μέσων τῆς ὑπάρξεως καὶ συντηρήσεως τῶν ἀθῶων πλάσματων ἃ παρήγαγεν εἰς τὸ εἶναι; Ὁ πεπρωτισμένος μὲ λόγον, μὲ συνείδησιν καὶ μὲ ἐλευθερίαν, δύναται νὰ φανῇ κατώτερος τοῦ κτήνους, τοῦ διατελούντος ὑπὸ τὴν ἰσχυρὰν πίεσιν ἀκαταμαχῆτου ὀρμεμφύτου;

Ἐκ τοιούτων σκέψεως ἠρμώμενος ὁ Μάλθος διετύπωσε τὸ πολὺκροτον περὶ πληθυσμοῦ σύστημα, τὸ ἐπισύραν κατ' αὐτοῦ συναυλίαν μομφῶν, αἰτιάσεων καὶ δυσφημίας. (1) Κατ' αὐτόν, ἕκαστος ἡμῶν συνειδῶς τὸν κίνδυνον εἰς ὃν ἐκτίθενται τὰ ἀθῶα πλάσματα τὰ παρ' ἡμῶν προσλαβόντα τὴν ζωὴν, ὅσακις στερεῶνται σκίπης, προστασίας καὶ περιθάλψεως, ὀφείλει νὰ ὑποτάσῃ τὰς φυσικὰς ὁρμὰς εἰς τὸν λόγον, καὶ νὰ ῥυθμίσῃ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ ὡς ἀρμόζει εἰς τὴν λογικὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου. Τῷ ὄντι ἀναγνωρίζοντες ὡς ἀξίας οὐ μόνον τῆς κοινῆς ἀποστροφῆς, ἀλλὰ καὶ ποινικῆς καταδιώξεως, τὰς ἐγκαταλιμπανούσας γυναῖκας τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὴν τύχην καὶ παραδιδούσας αὐτὰ εἰς τὸν ἔλεον τῶν ἀνθρώπων, δυνάμεθα ἄνευ ἀνακολουθίας, νὰ θεωρήσωμεν ἐντελῶς ἄμεμπτον τὸν συνάπτοντα μὲν γάμον, μὴ προνοοῦντα δὲ περὶ τῆς συντηρήσεως, τῆς διατροφῆς καὶ ἀνατροφῆς τῶν τέκνων αὐτοῦ; τὸν ἐγκαταλιμπανόντα δ' οὕτως εἰπείν, αὐτὰ πρὶν ἢ γεννηθῶσι καὶ καταδικάζοντα δυστυχῆ καὶ ἀθῶα πλάσματα εἰς βίον ἄπορον, εἰς

βίον συνεπαγόμενον τὸ ἀνεξίτηλον στίγμα τῆς ἐσχάτης διαφθορᾶς, καὶ τῆς ἠθικῆς καταπτώσεως, ἐκτὸς μόνον ἐὰν ἕτερός τις ἀντικαθιστῶν τοὺς γεννήτορας ἐκπληρώσῃ τὰ εἰς αὐτοὺς ἰδίως ἐπιβαλλόμενα καθήκοντα; Βεβαίως ἡ πολιτεία δὲν ἐπιλαμβάνεται τῶν τοιούτων παραλείψων, αἰτινες ἄλλως ὑπὸ ἠθικὴν ἔποψιν, δικαίως καταλογίζονται εἰς βᾶρος τῶν γονέων, οὐδ' ἐπιχειρεῖ νὰ ἐξελέγῃ πρὸ τοῦ γάμου, τὰ στοιχεῖα τῆς πειρουσίας καὶ τῆς πρακτικῆς ἰκανότητος τῶν συζευγνυμένων· ἀλλ' οὐχ ἡττον ἔνοχος ἀσυγγνώστου ἀπροσῆνης ἀποδεικνύεται ὁ ἀναλαμβάνων χρέος ἐν γλώσει τοῦ ὅτι ἀδυνατεῖ νὰ τὸ πληρώσῃ, ὁ ἀναλαμβάνων λέγω κηθήκοντα περὶ τῆς ἐκπλήρωσεως τῶν ὁποίων διατελεῖ ἀμέριμος καὶ παρὰδιδὼν τὰ τρυφερὰ πλάσματα ὧν ἡ φύσις κατέστησεν αὐτὸν φρουρὸν καὶ προστάτην εἰς τὰς ὀδυνηρὰς ταλαιπωρίας τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος. Ἄλλ' ἔνοχότερος ἔτι καθίσταται ὁ μὴ θέλων νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸ ἴδιον αὐτοῦ αἷμα, ὁ ἀρνούμενος τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκ τῶν σπλάγγων αὐτοῦ παραχθέν, ὁ προστρέψας εἰς τὸ πλάσμα τοῦτο τὴν κληῖδα ἀτιμασθείσης μητρότητος, ἐγκαταλιπὼν δὲ αὐτὸ ἀβοήθητον καὶ ἀσυνειδήτως ἀπορρίψας αὐτό, ὡς ἄχθος ὄχληρόν, ὡς ἐνθύμημα μυσαρὸν καὶ ἀποτρόπαιον. Ἀληθές ὅτι ὁ ἔλεος καὶ ἡ φιλανθρωπία προθύμως ἐκτείνουσι τὰς ἀγγελικὰς πτέρυγας αὐτῶν ὅπως καλύψωσι τὴν γυμνότητα τῶν ἐγκαταλειμμένων τούτων πλάσματων, ἀλλ' οὐδὲν δύναται νὰ ἀντικαταστήσῃ τὰς περιπτώσεις καὶ τὰ φιλοστόργα στήθη σεμνῆς μητρὸς, οὐδὲ δύναται νὰ ἀναπληρώσῃ τὸ ἀναφαίρετον κληροδόμημα τοῦ πατρικοῦ ὀνόματος καὶ τὴν ἐξειδιασμένην τοῦ πατρὸς προστασίαν, ὧν ἄνευ τὸ ταλαίπωρον τέκνον ἀποσοβεῖται ἐκ τῶν κόλπων τῆς κοινωνίας, ὡς ὁ ἄπολις καὶ ὁ ἀνέστιος. Ἐκ τῶν προεκτεθέντων συναγεται, ὅτι πᾶσα πολιτικὴ κοινωνία, οἰαδῆποτε καὶ ἐὰν ἡ ἡ μορφή τοῦ πολιτεύματος, ὀργανικῶς συσχετίζεται πρὸς τὴν κατάστασιν τῶν οἰκογενειῶν ἐξ ὧν συγκροτεῖται. Ἀλλὰ καὶ τὴν εὐκοσμίαν τῆς οἰκογενείας ἀπεργάζεται τὸ ἦθος καὶ ὁ χαρακτήρ τοῦ οἰκογενειάρχου καὶ ἡ προσωπικὴ ἐνέργεια τῆς συμβίας τοῦ ἀνδρός. Ὁ εἰδῶς τὴν κατάστασιν τῆς οἰκογενείας ἐν κοινῶν ὀρισμένην, γινώσκει τὴν τῆς ὅλης κοινωνίας κατάστασιν, ἀντιλαμβάνεται δ' οὕτω τῶν στοιχείων τῆς ἰσχύος καὶ τῆς ἀσθενείας, τῆς τάξεως ἢ τῆς ἀκολασίας καὶ τοῦ ἐλευθεροπρεποῦς ἢ τοῦ δουλοπρεποῦς βίου τῶν ἐμφιλοχωρούντων ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς. Ἐν ταῖς πολιτείαις τῆς ἀρχαιότητος ὧν ἡ ἔκτασις εἶχεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰς διαστάσεις πόλεως, τὸ τῆς φιλοπατρῆς αἰσθημα ἦτο τόσῳ μᾶλλον ζωηρόν, ὅσῳ τὰ πρὸς τοὺς οἰκείους σύμφυτα τῇ ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ φιλόστοργα αἰσθήματα ἦσαν ἀσθενέστερα· τὴν οἰκο-

(1). Οἱ οἰκονομολόγοι οὐδῶς κατακρίνουσι τὸ ἠθικὸν παράγγελμα τοῦ Μάλθου περὶ τῆς ὑπὲρ τῶν τέκνων προνοίας τῶν γονέων, ἀλλὰ πολὺμοῦσι καὶ εὐλόγως τὴν κυριωτάτην τοῦ συστήματός του πρότασιν, καθ' ἣν ὁ μὲν πληθυσμὸς αὐξάνει κατὰ λόγον γεωμετρικόν, ὁ δὲ πλοῦτος κατὰ λόγον ἀριθμητικόν. Ἄλλως δὲ, σήμερον ὅτε μέγα μέρος τῆς γῆς μένει ἀκαλλιεργητόν, τὰ δὲ νεώτερα μέσα τῆς συγκοινωνίας ἐμύκρυναν τὰς ἀποστάσεις, οἱ οἰκονομολόγοι ἀξιοῦσιν ὅτι τὸ σύστημα τοῦ Μάλθου στερεῖται πρακτικῆς σπουδαιότητος.

γένειαν ἐπεσκίαζε τότε ἡ πόλις. Ὡσαύτως δὲ κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα, ἐπὶ τῆς φεουδοκρατικῆς ἐποχῆς, καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τῶν θεσμῶν τῆς παλαιᾶς ἐν Εὐρώπῃ μοναρχίας, συνεκροτήθησαν πλείστα ἀνεξάρτητα σωματεῖα, ὧν ἡ σύστασις καὶ ἡ διοργάνωσις προδήλως ἀντέβαινον πρὸς τὴν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν καὶ πρὸς τὴν πρόοδον τοῦ πολιτισμοῦ. Τούτων δ' ἕνεκα, εὐλόγως κατελύθησαν κατὰ τὴν μεγάλην μεταπολίτευσιν τῆς Γαλλίας· ἀλλ' οὐχ' ἦττον τὰ σωματεῖα ταῦτα κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐθεωρήθησαν ὡς ἰδραῖον ἔρεισμα τῆς δημοσίας ταξέως, ὡς τὸ σιδηροῦν ἔρμα τῆς κοινωρίας.

Ἄλλ' ἡ νεωτέρα κοινωρία ὅπως συνεκροτήθη καὶ συγκροτεῖται σήμερον, ἕνεκα μάλιστα τῶν εὐρυτάτων διαστάσεων τῶν κατὰ τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους πολιτειῶν, δὲν δύναται νὰ συντηρηθῇ προαγομένη, ἄνευ τῆς ἠθικῆς ἀξίας τοῦ πολίτου, καὶ τῆς λελογισμένης διοργανώσεως τῆς οἰκογενείας, τοῦ ἀρχικοῦ τούτου πυρῆνος τῆς κοινωρικῆς ἀναπλάσεως.

Καὶ ἀληθῶς ὅπως ὑποδειξόμεν τὴν ὀργανικὴν σχέσιν τῆς οἰκογενείας πρὸς τὴν πολιτείαν, παρατηρήσωμεν ὅτι ὁ ἀγαπῶν τὰ τέκνα του καὶ συνειδῶς τὰ καθήκοντα τῶν γεννητόρων, ἐνδιαφέρεται εἰς τὰ δημόσια πράγματα, οὐ μόνον δι' ἴδιον λογαριασμόν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ διότι θεωρεῖ τὴν εὐεξίαν καὶ εὐημερίαν τῆς πατρίδος, ὡς ἐρίτιμον περιουσίαν τῶν τέκνων αὐτοῦ, ὡς ἐχέγγυον τῆς ἀσφαλείας. τῆς τιμῆς, τοῦ μέλλοντος αὐτῶν. Ἐπομένως ὁ φιλόστοργος οὗτος γονεὺς, ὁ προνοῶν περὶ τοῦ μέλλοντος τῶν τέκνων του, θέλει προσπαθῆσαι μετ' ἴσης φροντίδος, νὰ προφυλάξῃ κατὰ δύναμιν, αὐτὰ κατὰ τε τῶν ἀγόνων σπαραγμῶν τῆς ἀναρχίας καὶ κατὰ τοῦ ἐπονειδίστου τυγοῦ δεσποτικῆς ἐξουσίας· ὥστε ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ δέον τοῦ λοιποῦ ν' ἀνεύρωμεν τὰ στοιχεῖα τῆς τάξεως καὶ τῆς ἐλευθερίας. ἄτινα μεψίματα πνεύματα, ἀναζητοῦσιν ἐν μέσῳ τῶν ἀσυναρτήτων συντριμμάτων τῶν ἀρχαίων ἀριστοκρατιῶν.

Ἐὰν ὡς ἐρρήθη, πρὸ τῆς γεννήσεως ἢ καὶ πρὸ τῆς συλλήψεως τοῦ τέκνου, οἱ γονεῖς ὀφείλωσιν νὰ προνοήσωσι περὶ τῆς ἐξασφαλίσεως τῶν μέσων δι' ὧν θέλωσι δυνήθῃ νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τὰς χρεῖας αὐτῶν, πολλῶν δὲ μᾶλλον ἢ πρόνοια αὐτῆς ἐπιβάλλεται τοῖς γονεῦσιν, ὅτε τὸ τέκνον ἐπαναπαυθὲν ἤδη εἰς τοὺς μητρικοὺς κόλπους, ἐγένετο τὸ προσφιλὲς ἀντικείμενον τῆς σταθερᾶς καὶ ἀδιαλείπτου τῶν γονέων μερίμνης.

Ὁ καιρὸς τῆς βραθυμίας, ὡς καὶ ἡ ἀθυμία ἢ μαραίνουσα τὴν φιλοπονίαν παρῆλθον ἤδη μετὰ τὴν ἀπόκτησιν τέκνου, οὐδ' ἐπιτρέπεται τοῦ λοιποῦ νὰ παραδώσωμεν ἑαυτοὺς εἰς τὴν ἐκ τῆς βραδύτης ἠδυπάθειαν ἢ εἰς τὰ θέλγητρα τῆς εὐκινήτου καὶ ιδιοτρόπου φαντασίας· καθότι ἐκ-

τὸς τῆς ἐνδομύχου φωνῆς τῆς συνειδήσεως τῆς προτροπῆς πάντα ἄνθρωπον εἰς τὸν ἐνεργὸν βίον, ἐτέρα τις φωνὴ συγκινεῖ ἡμᾶς, φωνὴ οὐχ ἤττον ἐπιβλητικὴ, ἕνεκα δὲ τῆς ἀσθενείας καὶ τῆς χάριτος αὐτῆς ἀκαταμάχητος, φωνὴ τρυφεροῦ πλάσματος δικαιουμένου νὰ ἀπαιτήσῃ παρ' ἡμῶν λόγον οὐ μόνον τῆς χρήσεως τῶν διανοητικῶν καὶ σωματικῶν ἡμῶν δυνάμεων, ἐκ τῆς ἐνεργείας τῶν ὁποίων ποριζόμεθα τὰ τῆς ὑπάρξεως μέσα, ἀλλὰ καὶ τῆς περιουσίας ἣν ἐδημιουργήσαμεν διὰ τῆς ἐργασίας ἡμῶν ἢ παρελάβομεν ἐκ τῆς φιλοπονίας τῶν γεννητόρων. Οὕτω λοιπὸν ἢ πρὸς τὰ τέκνα στοργῆ τῶν γονέων, αἱ ἀγναὶ καὶ συμπαθητικαὶ συταιοθήσεις τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου, συναπεργάζονται τὸν ἐξαγνισμόν τῶν ψυχῶν, ἀνυψοῦσι τὸ φρόνημα, ἐνισχύουσι τὴν λογικὴν θέλησιν, τὴν σεμνὴν ἐγκράτειαν, τὴν χαλιναγωῦσαν τῶν παθῶν τὰς ἀλόγους ἐξάψεις καὶ προάγουσι τὴν γενικὴν εὐημερίαν· καὶ ὁ μὲν δημιουργηθεὶς παρ' ἡμῶν πλοῦτος χρησιμεύει εἰς περιθάλψιν ἄλλων προσώπων, τὸ δὲ ἀποκτηθὲν δι' ἐντίμου ἐργασίας κεφάλαιον προστίθεται δίκην νέου μοχλοῦ, εἰς τὰς παραγωγικὰς δυνάμεις τῆς ὅλης κοινωρίας.

Βεβαίως οὐδεὶς ὑποχρεοῦται νὰ δώσῃ εἰς τὸ τέκνον αὐτοῦ ἐπάγγελμα ἀνώτερον ἐκείνου ὅπερ αὐτὸς οὗτος μετέρχεται καὶ ἐν τῇ ἐξασκήσει τοῦ ὁποίου ἀνευρίσκει καὶ τιμὴν καὶ αὐτάρκειαν. Ὁ Μοντέσκιος παραπλησίαν τινὰ παραδεχόμενος γνώμην ἀπεφάνητο, ὅτι ὁ πατὴρ ὀφείλει μὲν νὰ θρέψῃ καὶ ἀναθρέψῃ τὸ τέκνον του, οὐδὲν δὲ ὑποχρεοῦται νὰ καταστήσῃ αὐτὸ κληρονόμον. ἐκ τῆς ἀρχῆς δὲ ταύτης ὁρμώμενος συνήγαγεν ἡμαρτημένον τι πόρισμα ὑπὲρ τοῦ ἀδίκου θεσμοῦ τῶν πρωτοτοκίων, πρὸς ὃν λίαν εὐνοϊκῶς διέκειτο ὁ ἔξοχος ἐκεῖνος ἀνὴρ. Ἄλλως ὅμως ὁμολογητέον, ὅτι οἱ γονεῖς οὐδὲν ὑποχρεοῦνται νὰ καταλίπωσιν εἰς τὰ τέκνα αὐτῶν περιουσίαν, ἐξασφαλίζουσαν μὲν αὐτοῖς ἰσόβιον βραδύτην. καθιστώσαν δὲ ἤττον ἀναγκαίαν τὴν ἐργασίαν. Τοιαύτη ὑποχρέωσις ἔσται ὑπέρβασις ἀδικαιολόγητος τῆς ἀρχῆς ἣν ἐπεκαλέσθημεν, καθ' ἣν οἱ γονεῖς ὀφείλουσι μὲν νὰ ἐπαρκῶσιν εἰς τὰς χρεῖας τῶν τέκνων αὐτῶν, ἀλλ' ἐφ' ὅσον μόνον ταῦτα στερεοῦνται τῆς προσηκούσης ἰκανότητος τοῦ ἐργάζεσθαι καὶ κτᾶσθαι. Ὁ μικρὸς χειρώναξ ὁ ἀπόζων καὶ συντηρούμενος ἐκ τῆς φιλοπονίας αὐτοῦ, ἀγαθῶν μὲν τὸ τέκνον του μέχρι τῆς ἐφηβείας, ἐκπαιδεύσας δὲ αὐτὸ ἐν τῇ τέχνῃ ἣν αὐτὸς μετέρχεται, δεόντως καθ' ἡμᾶς ἐξέπληρωσε τὸ πατρικὸν καθήκον καὶ κάλλιον ἴσως τοῦ χρηματιστοῦ, τοῦ καταλιπόντος μετὰ θάνατον τοῖς ἐκγόνοις, ἐπαύλεις καὶ ἐκατομμύρια· λέγομεν δὲ «κάλλιον ἴσως» καθότι καίτοι ἀποδοκιμάζοντες τοὺς ἐπιχειροῦντας νὰ διεγείρωσι τοὺς ἀπόρους κατὰ τῶν πλουσίων καὶ συστηματικῶς

προκαλούντας τὴν ἐχθρότητα τῶν ἐργατικῶν τάξεων κατὰ τῶν κεφαιούχων. οὐχ' ἤττον ἀναγνωρίζομεν, ὅτι καὶ δυσχερεστέρα καὶ ἐντιμοτέρα εἶνε ἢ δι' ἐπιπόνου καὶ ἀδιαλείπτου ἐργασίας παραγωγή τῶν μέσων τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀπόρου χειρῶνακτος καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ, ἢ ἡ διὰ τυχηρῶν παιγνίων καὶ διὰ τῆς πολυτρόπου καὶ ἀλλοπροσάλλου κυβείας, ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἀπόκτησις περιουσίας.

Εὐτυχῶς ὑπάρχουσιν ἕτεροι τρόποι ἀσφαλεστέρου πλουτισμοῦ· τὰ παίγνια καὶ αἱ κυβεῖαι δὲν δημιουργοῦσι πλοῦτον, ἀλλὰ μετατοπίζουσι τὸν διὰ τῆς βιομηχανίας παραχθέντα· ὅ, τι δὲ λέγομεν περὶ χειρῶνακτος, ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὸν καλλιτέχνην, καὶ εἰς τὸν ἐπιστήμονα καὶ εἰς τὸν φιλόλογον. Καὶ οὗτοι ἐξεπλήρωσαν ἔργον εὐσυνειδήτου πατρὸς καθοδηγήσαντες καὶ εἰσαγαγόντες τὸ τέκνον αὐτῶν εἰς τὴν κονίστραν τοῦ βίου, καὶ παρασχόντες αὐτῷ τὰ μέσα τῆς ἀμύνης καὶ αὐτοσυντηρήσεως. Καὶ πρακτικώτερον, οἱ γονεῖς ἐξεπλήρωσαν τὸ πατρικὸν καθήκον, παρασχόντες τῷ τέκνῳ ἐπάγγελμα ἀρμόζον εἰς τὰς δυνάμεις αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν θέσιν ἣν οἱ γονεῖς αὐτοὶ κατέχουσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Τῷ ὄντι ἡ θέσις ἐν ἣ προήχθημεν καὶ ἀνετρέφθημεν καὶ αἱ ἐξεῖς ἅς προσελάβομεν ἐν αὐτῇ ἐμφιλοχωροῦντες, ἀποτελοῦσιν οὕτως εἰπεῖν, ὑπόσχεσιν ἀδῆλωτον, ἢ σιωπηρὰν ὑποχρέωσιν ἣν δέον εὐλαβῶς νὰ τηρήσωμεν. Οὐαὶ δὲ εἰς τὸν ἐπιχειροῦντα ἔργα ἀνώτερα τῶν δυνάμεων αὐτοῦ καὶ ἀπερισκέπτως ἐμπνέοντα εἰς τοὺς ὑπέξουσους, φαντασιώδους βίου χιμαιρικὰς ἐλπίδας, καθότι αἱ χιμαιρικά αὐταὶ ἐλπίδες πλειστάκις ματαιούμεναι ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ, συνεπάγονται τὴν δυσθυμίαν, τὴν φυσικὴν καὶ ἠθικὴν ἀτονίαν καὶ τὴν ἀπογοήτευσιν οἱ γονεῖς οἱ ἐμπορούμενοι ὑπὸ ἀτόπου κενοδοξίας ἢ κενῶν ἐλπίδων κτήσεως πλοῦτου αὐτοσχεδίου, παραγνωρίζουσι τοὺς ἀναλλοιώτους νόμους τῆς φύσεως καὶ τῆς κοινωνίας, καὶ ἀποπλανώμενοι ἐκ κουφότητος, ἐκ πλεονεξίας ἢ ἐκ περιφιλαυτίας, γίνονται θῦμα τοῦ φρενοτροπιῶν φαντασίας νενοσηκίας.

[Ἐπεταὶ τὸ τέλος.]

I. A. ΣΟΥΤΣΟΣ.

ἩΘΟΠΙΟΣ ΕΝΕΧΥΡΙΑΖΟΜΕΝΟΣ

Ὁ κ. Jubilles ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ *Μελέται περὶ τῆς Ἀγγλίας* διηγεῖται ἀστείαν ἱστορίαν, βεβαίωσιν ὅτι εἶνε ἀληθεστάτη.

Πρόκειται περὶ ἠθοπιοῦ, τοῦ ὁποίου ὁ κ. Jubilles παρασιωπᾷ τὸ ὄνομα, ὑποδεικνύει δὲ μόνον διὰ τοῦ ἀρχικοῦ στοιχείου Γ. . καὶ ὅστις, εὐρεθεὶς εἰς μεγάλην χρηματικὴν στενοχωρίαν, παρεδόθη ὑπὸ τῆς σύζυγου του ὡς ἐνέχυρον.

Τῷ εἶχόν παρουσιάσει τὸν λογαριασμὸν τοῦ

ξενοδοχείου, εἰς τὸ ὅποιον κατέκει, ἀλλὰ δὲν εἶχε χρήματα νὰ πληρώσῃ.

Μετέβη τότε παρὰ τῷ διευθυντῇ τοῦ θεάτρου καὶ ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ προκαταβολήν. Ἄλλ' ὁ διευθυντής, ἄνθρωπος τυπικός, τῷ ἀπεκρίθη·

— Δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸ συμφωνητικόν μας ὅτι πρέπει νὰ πληρῶνω τὸν μισθόν σου εἰς τὸ τέλος τοῦ μηνός;

— Ναί.

— Λοιπόν! ἄς τηρήσωμεν τὰς συμφωνίας μας.

Ἦπῃρξεν ἀδύνατον νὰ συγκληθῇ ὁ τυπικός θεατρῶνης. Καὶ ἐν τούτοις ὁ ἠθοπιὸς ἦτο καλὸς κωμικός, ἀρκούντως γνωστός, ὁ δὲ πρίγκιψ τῆς Οὐαλλίας ἀνήγγειλεν ὅτι ἐπροτίθετο νὰ μεταβῇ τὸ ἑσπέρας εἰς τὸ θέατρον διὰ νὰ τὸν ἴδῃ παριστάνοντα.

Ὁ Γ. . μεταβὰς περίλυπος εἰς τὸ ξενοδοχεῖον διηγῆθη πρὸς τὴν σύζυγον του τὴν δυσάρεστον θέσιν του. Αἴφνης αὕτη τῷ εἶπεν:

— Μοῦ ἦλθε μία ἰδέα.

Ἡ ἰδέα ἦτο παράδοξος, ἀλλ' ἐκ τῶν τοιούτων ἰδεῶν προκύπτουσι συχνὰ εὐχάριστα ἀποτελέσματα.

Ἡ σύζυγος τοῦ κωμικοῦ μετέβη τότε παρὰ τινι δανείζοντι ἐπὶ ἐνεχύρῳ, καὶ ἔχοντι τὸ κατάστημα αὐτοῦ ἀπέναντι τοῦ θεάτρου, εἰς τὸ ὅποιον παρίστανεν ὁ Γ. .

— Κύριε, τῷ εἶπε, χρειάζομαι διὰ μίαν ὥραν εἴκοσι λίρας στεργλίας. Θέλετε νὰ μοῦ τὰς δανείσετε; Σᾶς δίδω διὰ μίαν ὥραν τόκο δεκαπέντε σελίνια.

— Ἄλλὰ ποῖον εἶνε τὸ ἐνέχυρόν σας;

— Τὸ ἄτομον τοῦ κ. Γ. . ὁ ὁποῖος εἶνε ἐδῶ παρών.

Ὁ τοκιστὴς ἤρχισε νὰ γελά.

— Σᾶς ὀμιλῶ σπουδαίως. Ὁ κ. Γ. . παίξει τὸ πρῶτον πρόσωπον εἰς τὴν κωμωδίαν ἢ ὅποια θὰ παρασταθῇ τὴν ἑσπέραν ταύτην ἐνώπιον τῆς Βασιλικῆς οἰκογενείας. Ὅταν λοιπόν θὰ παρουσιάσω πρὸς τὸν διευθυντὴν τοῦ θεάτρου τὴν ἀπόδειξίν σας, ἐννοεῖτε ὅτι θὰ σπέυση νὰ ἔλθῃ καὶ ν' ἀπαλλάξῃ ἠθοπιόν, ὁ ὁποῖος εἶνε πρὸς αὐτὸν ἀπαραίτητος.

Ἐν Ἀγγλίᾳ αἱ παραδοξότεραι προτάσεις οὐδαμῶς ἐκπλήττουσιν. Ὁ τοκιστὴς ἔδωκε τὰ ζητηθέντα χρήματα, τὸ δ' ἐνέχυρον ὁ κ. Γ. . . ἐκάθησεν ἡσύχως πλησίον του ἐφ' ἐνὸς ἀνακλίντρον.

Ἐφθασεν ἡ ὥρα τῆς παραστάσεως. Ἡ αἴθουσα ἤρχισε νὰ πληροῦται, οἱ δὲ ἠθοπιοὶ εἶχον ἠδῆ ἐνδυθῆ.

— Καὶ αὐτὸς ὁ Γ. . δὲν ἦλθεν ἀκόμη! ἀνέκραξεν εἰς ἄκρον ἀνήσυχος ὁ θεατρῶνης. . . Τί ἄρα γε νὰ συμβαίνει;

— Συμβαίνει, ἀπήντησεν ἡ σύζυγος τοῦ κω-